

Fimmtudaginn 1. nóvember 1984.

Nr. 65/1984. **Ákærvaldið**

(Bragi Steinarsson vararíkissaksóknari)

gegn

Finnboga Ásbjörnssyni

(Jón Oddsson hrl.)

Sýknað af ákæru fyrir brot á reglum um veiði göngusilungs. Stjórn-sýsla.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Þór Vilhjálmsson, Ármann Snævarr, Guðmundur Jónsson og Sigurgeir Jónsson og Gunnlaugur Briem yfirsakadómari.

Ríkissaksóknari áfrýjaði málinu að ósk ákærða með stefnu 27. mars 1984. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur. Ágrip barst Hæstarétti 25. apríl 1984.

Af hálfu ákærða er aðallega krafist sýknu, en til vara lækkunar refsingar.

Í máli þessu er ákærði sóttur til saka fyrir að hafa „stundað silungsveiði í lagnet í sjó við Litlu-Brákarey í Borgarfirði“ 22.—25. júní 1982, eins og nánar greinir í ákæru. Er atferli ákærða talið í ákæruskjali varða við reglur nr. 454/1980 um veiði göngusilungs í lagnet í sjó í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, sbr. 6. mgr. 14. gr., sbr. c lið 1. mgr. 97. gr. laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði.

Í 6. mgr. 14. gr. laga nr. 76/1970 er kveðið svo á, að ráðherra sé heimilt að takmarka eða banna veiði göngusilungs í sjó á tilteknum svæðum og um tiltekinn tíma, „enda æski veiðinotendur eða veiðifélag slíkrar friðunar og sýslunefnd mæli með henni eða bæjarstjórn, ef veiði er fyrir bæjarlandi“. Með reglum nr. 178/1977 var takmörkuð „veiði göngusilungs í lagnet í sjó í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu“. Þessar reglur setti landbúnaðarráðherra, að fengnum meðmælum veiðifélags Hvítár og veiðifélags Borgarfjarðar og sýslunefnda Borgarfjarðarsýslu og Mýrasýslu.

Sýslumaðurinn í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu reit landbúnaðarráðuneytinu bréf hinn 3. júlí 1980. Í því greinir frá því, að embætti ríkissaksóknara hafi ekki talið unnt að byggja ákæru á reglum nr.

178/1977, með því að í þeim sé ekki vitnað til þess lagaákvæðis, sem þær styðjast við, og í þær skorti refsíákvæði eða vitnun til þess. Bréfinu lýkur með þessum orðum: „Þess er nú óskað, að ráðuneytið endurskoði reglurnar og gefi þær út á ný með viðeigandi breytingum, svo að þær öðlist fullt lagagildi.“ Landbúnaðarráðherra setti að svo vöxnu reglur um þetta efni hinn 24. júlí 1980 nr. 454, og voru þær birtar hinn 9. september s.á. Eru þær sama efnis og reglur nr. 178/1977 að öðru leyti en því, að í þeim er vísað til IV. kafla laga nr. 76/1970 að því er lagastöð varðar og um viðurlög til XVI. kafla sömu laga. Sýnt þykir, að reglum nr. 454/1980 sé ætlað að leysa reglur nr. 178/1977 af hólmi, þótt þær séu eigi afnumdar berum orðum með reglum nr. 454/1980.

Þegar reglur nr. 454/1980 voru settar, var eigi til að dreifa meðmælum sýslunefnda Mýrasýslu og Borgarfjarðarsýslu með setningu þeirra, en sýslunefndirnar mæltu með þeim í ályktunum sínum 8. og 10. júní 1982, og segir í þeim, að sýslunefndirnar telji reglur þessar „efnislega vera í fullu samræmi við fyrri samþykktir sínar um það efni“. Eigi er sýnilegt af gögnum máls, að leitað hafi verið umsagnar veiðifélaga, er í hlut áttu, um setningu reglna nr. 454/1980. Samkvæmt því, sem nú var rakið, lágu eigi fyrir meðmæli sýslunefndanna tveggja og fyrrgreindra veiðifélaga á þeim tíma, er reglur nr. 454/1980 voru settar, svo sem 6. mgr. 14. gr. laga nr. 76/1970 áskilur berum orðum. Þykir þetta valda því, að reglur þessar séu ekki löggiltur refsigrundvöllur, og koma eftirfarandi meðmæli sýslunefndanna eigi að haldi í því efni. Refsiheimild sú, sem ákærvald reisir ákæru á, er skv. þessu eigi viðhlítandi að lögum, og ber að sýkna ákærða af öllum kröfum ákæruvaldsins í málinu.

Samkvæmt þessum úrslitum máls ber að leggja allan kostnað af rekstri máls þessa í héraði og fyrir Hæstarétti á rikissjóð, þar með talin málsvarnarlaun skipaðra verjenda ákærða í héraði með þeirri fjárhæð, sem greinir í héraðsdómi, og svo málsvarnarlaun skipaðs verjenda ákærða í Hæstarétti, 10.000.00 krónur.

D ó m s o r ð:

Ákærði, Finnbofi Ásbjörnsson, á að vera sýkn af kröfum ákæruvaldsins í máli þessu.

Allur kostnaður af rekstri málsins í héraði og fyrir Hæstarétti á að greiðast úr ríkissjóði, þar með talin málsvarnarlaun skipaðra verjenda ákærða í héraði með þeirri fjárhæð, er greinir í hérðsdómi, og svo málsvarnarlaun skipaðs verjenda ákærða í Hæstrétti, Jóns Oddssonar hæstaréttarlögmans, 10.000.00 krónur.

Dómur sakadóms Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 16. febrúar 1984.

Ár 1984, fimmtudaginn 16. febrúar, var á dómþingi sakadóms Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, sem haldið var að Bjarnarbraut 2 í Borgarnesi af Ásgeiri Magnússyni fulltrúa, kveðinn upp dómur í sakadómsmálinu: Ákærvaldið gegn Finnboga Ásbjörnssyni, sem tekið var til dóms 25. janúar sl.

Með ákæru, dags. 7. apríl 1983, var opinbert mál höfðað á hendur Finnboga Ásbjörnssyni, Sæunnargötu 6 í Borgarnesi, fæddum 15. júlí 1911 í Reykjavík, fyrir að hafa frá þriðjudeginum 22. júní 1982 til hádegis föstudaginn 25. sama mánaðar stundað silungsveiði í lagnet í sjó við Litlu-Brákar-ey í Borgarnesi.

Telst þetta varða við reglur um veiði göngusilungs í lagnet í sjó í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu nr. 454/1980, sbr. 6. mgr. 14. gr., sbr. c lið 1. mgr. 97. gr. laga um lax- og silungsveiði nr. 76, 1970.

Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar, til að þola upptöku netsins samkvæmt 100. gr. laga um lax- og silungsveiði og til greiðslu alls sakarkostnaðar.

Málavextir.

Miðvikudaginn 23. júní 1982, kl. 15.00, kom veiðieftirlitsmaðurinn í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, Rúnar Ragnarsson, að silunganeti, sem lá í lögn Finnboga Ásbjörnssonar, ákærða í máli þessu. Var lögn þessi við Litlu-Brákar-ey í Borgarnesi og merkt nr. 8 á dskj. nr. III-3. Reyndist netið vera um 20 metra langt með 2“ möskva. Enginn fiskur var í netinu.

Er ákærði var yfirheyrður í sakadómi þ. 3. nóvember 1982 og aftur þ. 10. mars 1983, þá viðurkenndi hann að vera eigandi silunganetsins, og jafnframt kvaðst ákærði hafa stundað silungsveiði á þessum stað síðustu 35 árin og þar á undan hefði faðir sinn nýtt þessa lögn í fjölda ára. Ákærði kvaðst yfirleitt hefja veiðar sínar í apríl ár hvert og hætta þeim í september. Sagðist hann þó ávallt virða banntímann, sem um getur í 19 gr. 1. nr. 76/1970. Vikuna, sem ákærði var kærður vegna veiðanna, sagðist hann

hafa lagt net sitt þriðjudagskvöldið 22. júní og tekið það upp um hádegisbil föstudaginn 25. júní 1983.

Ákærði viðurkenndi að hafa vitað af ákvæðum reglugerðarinnar nr. 454/1980, en hann hefði samt lagt net sín, því veiðimenn í Borgarnesi hefðu samþykkt sín í milli að leggja allir net sín, þar sem þeir teldu reglugerðina vera marklausa og að hún stæðist ekki gagnvart landslögum samkvæmt þeim upplýsingum, sem lögmaður þeirra, Jón E. Ragnarsson hrl., hefði gefið þeim. Sagði ákærði ljóst vera, að ós Hvítár væri alls ekki, þar sem hann var ákvarðaður með mati árið 1977, heldur væri hann nú mun utar í firðinum. Væri lög sín því ótvírætt fyrir ofan ósa Hvítár og því alls ekki í sjó.

Vitnið Rúnar Ragnarsson, Skúlagötu 7, Borgarnesi, hefur og komið fyrir dóm og staðfest skýrslu sína.

Eftir að ákæra hafði verið gefin út í máli þessu, var Jón E. Ragnarsson hrl. skipaður verjandi í því þann 6. maí 1983 að ósk ákærða. Vegna annarra hliðstæðra mála, sem hann hafði og verið skipaður verjandi í og eins vegna veikinda verjandans fékk hann frest til að skila greinargerð í málinu til 20. júní 1983.

Vegna andláts Jóns E. Ragnarssonar hrl. og að ósk ákærða var Jón Oddsson hrl. síðar skipaður verjandi ákærða með bréfi, dags. 22. ágúst 1983. Skilaði hann skriflegri greinargerð í máli þessu þ. 25. janúar sl., og var málið þá tekið til dómsálagningar.

Niðurstaða.

Í 6. mgr. 14. gr. 1. nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði er ráðherra veitt heimild til að banna veiði göngusilungs í sjó á tilteknum svæðum og um tiltekinn tíma að ósk veiðifélags eða veiðinotenda samkvæmt meðmælum sýslunefndar eða bæjarstjórnar, ef veiði er fyrir bæjarlandi. Með útgáfu reglna nr. 178/1977 ákvað ráðherra að nýta sér þessa heimild varðandi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, að fenginni umsögn sýslunefnda beggja sýslanna og veiðifélaga Borgarfjarðar og Hvítár. Reglur þessar voru síðan endurútgefnar sem reglur nr. 454/1980 vegna vöntunar refsheimildar í reglurnar frá 1977.

Með framburði ákærða sjálfs svo og framburði veiðieftirlitsmanns hér fyrir dómi þykir vera nægilega sannað, að ákærði hafi á þeim tíma, sem í ákæru greinir, haft fyrrgreint lagnet til silungsveiða í lögnum sinni við Litlu-Brákarey í Borgarnesi.

Af hálfu ákærða hefur því hins vegar verið haldið fram, að net hans hafi alls ekki legið í sjó, heldur í Hvítá, þar sem ós Hvítár sé í raun mun utar í firðinum, og að yfirmatsgerð varðandi ósamörkin frá 6. desember

1977 hafi enga þýðingu í þessu sambandi. Einnig hefur því verið haldið fram af hálfu ákærða, að fyrrgreindar reglur nr. 454/1980 hafi ekki verið settar með stjórnskipulegum hætti, því þær hafi ekki verið réttilega lagðar fyrir sýslunefndir, og jafnframt séu þær andstæðar 67. gr. stjórnarskrárinnar.

Með fyrrgreindri yfirmatsgerð frá 6. desember 1977 og framkvæmd var skv. 94. gr. laga nr. 76/1970 að beiðni Sigþórs Þórarinssonar, bónda í Einarsnesi, var ós Hvítár í sjó ákvarðaður svo: „... úr kletti norðan Hvítár eftir línu, sem stefnir í Seleyrarodda og mörkuð er á uppdrátt Reynis Sigursteinssonar ráðunauts eftir fyrirsögn yfirmatsmanna“, sbr. dskj. nr. III-4. Mat á því, hvar ós Hvítár sé í skilningi 1. gr. laga nr. 76/1970, hefur ekki farið fram frá því fyrrgreind yfirmatsgerð var framkvæmd. Ekkert hefur heldur komið fram um, að niðurstaða mats þessa eigi ekki við rök að styðjast eða ranglega hafi verið staðið að því á einhvern máta. Þykir og ekki skipta máli í því sambandi, þó að ákærða hafi ekki verið gefinn kostur á að gæta réttar síns, þegar yfirmatsgerðin fór fram, því telja verður, að afmörkun óss í sjó lúti algjörlega hlutlægum réttarreglum, en á engan hátt ráðstöfunarrétti veiðieigenda. Þykir því hér verða við það að miða, að yfirmat þetta sé ákvarðandi um það, hvar ós Hvítár sé í skilningi lax- og silungsveiðilaga.

Svo sem fyrr greinir lá net ákærða í lögn hans við Litlu-Brákarey í Borgarnesi. Samkvæmt því er ljóst, að net ákærða hefur verið alllangt neðan óss Hvítár í sjó, svo sem hann var ákvarðaður með yfirmatinu frá 1977, sbr. yfirlitskort á dskj. nr. XII og dskj. nr. III-3. Hefur netið því legið í sjó og veiði ákærða því fallið undir reglur nr. 454/1980.

Fram er komið í máli þessu að sýslunefndir bæði Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, hafa staðfest það, að hinar endurútgefnu reglur nr. 454/1980 séu í fullu samræmi við fyrri samþykktir nefndanna, sem gerðar voru í tilefni setningar reglna nr. 178/1977, sem voru þeim efnislega samhljóða. Jafnframt óska sýslunefndirnar eftir því, að reglum þessum verði framfylgt.

Að þessu athuguðu þykir verða að líta svo á, að ákvæðið um takmörkun á veiðitíma göngusilungs í lagnet í sjó, sem fram kemur í 4. gr. reglna nr. 454/1980 og telja verður almenna friðunaraðgerð, eigi sér ótvíræða stöð í 6. mgr. 14. gr. 1. nr. 76/1970 og að við setningu reglnanna hafi öllum lagaskilyrðum verið fullnægt. Með hliðsjón af þessu verður og ákvæði 67. gr. stjórnarskrárinnar eigi talið standa í vegi fyrir beitingu reglna nr. 454/1980 sem refsheimildar, enda kemur hér ekki til athugunar hvort ákærði eigi einhvern rétt til bóta vegna setningar þeirra.

Samkvæmt öllu framansögðu þykir því nægilega sannað, að ákærði hafi gerst sekur um brot það, er í ákæru greinir, og varðar þetta brot hans við 4., sbr. 5. gr. reglna nr. 454/1980, og þykir ákærði með því hafa unnið

til refsingar, er þykir hæfilega ákveðin 7.000 króna sekt, er renni til ríkissjóðs.

Ákærði er kominn yfir sjötugt og hefur ekki gerst brotlegur við landslög, svo kunnugt sé, síðastliðin 37 ár. Hefur hann játað verknað sinn fúslega og virðist hafa litið svo á, að lagning netsins væri ekki lögbrot. Að þessu athuguðu þykir mega skilorðsbinda refsinguna, og skal hún falla niður að liðnum 2 árum frá uppsögu dómsins, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Rjúfi ákærði aftur á móti skilorðið, afplánast sektin með 10 daga varðhaldsvist, greiðist hún ekki innan fjögurra vikna frá því honum er tilkynnt, að refsingu verði fullnægt.

Samkvæmt framansögðu skal net það og annar veiðibúnaður, sem ákærði notaði til veiðanna, upptækt gert til ríkissjóðs.

Ákærði greiði allan kostnað sakarinnar, þar með talin málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Jóns Oddsonar hæstaréttarlögmanns, kr. 5.000.00, sem ákvarðast með hliðsjón af því, að mál þetta er eitt af 7 ákærumálum, sem telja verður mjög hliðstæð og varnir verjanda því eins upp byggðar. Jafnframt ákvarðast málsvarnarlaun að upphæð kr. 1.500.00 til dánarbús Jóns E. Ragnarssonar hæstaréttarlögmanns, sem í upphafi var skipaður verjandi ákærða.

D ó m s o r ð:

Ákærði, Finnbogi Ásbjörnsson, greiði krónur 7.000.00 í sekt til ríkissjóðs, en fresta skal fullnustu refsingar og falli hún niður eftir 2 ár frá uppsögu dómsins, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Rjúfi hann skilorðið, afplánast sektin með 10 daga varðhaldi, greiðist hún ekki innan 4ra vikna, frá því honum er tilkynnt að refsing verði framkvæmd.

Ákærði greiði allan kostnað sakarinnar, þar með talin málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Jóns Oddsonar hrl., kr. 5.000.00, og málsvarnarlaun að upphæð kr. 1.500.00 til dánarbús Jóns E. Ragnarssonar hrl.

Upptækt til ríkissjóðs skal vera net það og annar veiðiútbúnaður, sem ákærði notaði við veiðarnar undan Litlu-Brákarey 22/6—25/6 1982.

Dóminum ber að fullnægja með aðföer að lögum.